Cz/P
Nr 16-17 (ks.)/

Редакторъ-Издатель: Свящ. Л. Джулыньскій.

РЕДАКЦІЯ и ЕКСПЕДИЦІЯ „ПОСЛАННИКА“
ПЕРЕМЫШЛЬ, ул. ВОДНА ч. 10.
Выходитъ кождого 1. и 16. дня мѣсяца. Предплата на „Посланника:“ рôчно 2 зл., пôврôчно 1 зл., на кварталъ 50 кр.

Книжочки місійнй
выходятъ точно кождого мѣсяца.
Коштуютъ рôчно: по 10 що мѣсяця; 3 зл. 60 кр., пôврôчно 1 зл. 80 кр. — По 5 що мѣсяця рôчно: 1 зл. 80 кр., пôврôчно 90 кр.
Менше якъ 5 що мѣсяця не посылає ся.
Календаръ Посланника 35 кр.

Всѣ книги церковнй
изданія Ставропигійского, Молитвословы, Житія святыхъ и пр. просимо замовляти тôлько черезъ Редакцію „Посланника.“
Посылка за послѣплатою.

Ч. 16. и 17. Перемышль, 1 (13). Вересня 1895. Рôкъ VII.

Biblioteka Muzeum Narodowego w Przemyślu 704 czyt Zbiory Przemyskie

МОЛИТВА.

О Боже всевышній! Я щиро Тя молю
Глянь окомъ пречистымъ на рускій народъ,
Потѣшь го въ нещастю, крѣпи го въ бездолю
Верни му хочь частку давнѣйшихъ свободъ!
Нехай го то тѣшитъ посередъ тревогъ,
Що вѣчно живе ще, могучій нашъ Богъ!

О Боже могучій! мы бѣднй, нужденнй,
Темрява насъ тисне, тожь ходимъ въ ярмѣ
И свѣтъ намъ морочатъ все слезы щоденнй,
Тожь свѣтла не маємъ, блукаємъ ся въ тьмѣ!
О Боже, о Отче, на насъ Ты згадай,
Погоду и сонце и свѣтло намъ дай!

О Боже всесильный! мы больомъ сповитй,
Хочь серця горячй, то силы слабй!
Мы радй до неба на крылахъ взлетѣти,
И жертву дѣлъ добрыхъ зложити Тобѣ.
О Боже, дай силу и волю дай намъ,
О Боже, дай долю, нещаснымъ рабамъ!

О Боже вседобрый, мы въ всякой печали
Дивились, глядѣли, на божій крестъ Твôй,
За крестъ мы вѣками тяжело страдали,
И кровю зливали все знакъ сей святый,
Тожь крестъ сей за нами най правду свѣдчитъ,
Най розумъ, най волю, най силы крѣпитъ!

О Боже! будь Паномъ, Отцемъ будь мѣжь нами,
Въ паталу не дай насъ завѣтамъ лихимъ,
А крестъ мы притиснемъ до серця руками.
И жити будемо во вѣки при нимъ!
И свѣтъ се увидитъ и скаже миръ многъ,
Що сильный, могучій, всещедрый нашъ Богъ!

Романъ Сурмачь.

Звычаи похоронній у жидôвъ, поганъ и христіянъ.

О. К. Селецкій.

Ôтъ найдавнѣйшихъ часôвъ хоронено тѣла помершихъ своякôвъ и другôвъ съ певною торжественностію на мѣсци на тоє преодѣленôмъ. Щобы возбудити въ собѣ спасительнй думки и постоянну память о тôмъ, що и мы мусимо умирати, застановимо ся блисше надъ звычаями похоронными у жидôвъ, поганъ и у христіянъ.

I. Похоронъ у жидôвъ.

Якъ тôлько скôнчивъ житье чоловѣкъ, такъ заразъ сынове або други его очи му зачиняли. Потôмъ мыли тѣло и полотномъ обвивали, лице такожь ослонено хустою. Домовины або трумны не употребляно, съ изятіемъ въ Вавилонѣ и Египтѣ, Патріярхи хоронили своихъ помершихъ въ кôлька дней по смерти; ихъ наслѣдники въ Египтѣ вже довше зволѣкали съ похорономъ. Сказано було въ законѣ Мойсеьовôмъ, що кто доторкне ся трупа, стає черезъ сѣмъ дней нечистымъ. Се спонукало жидôвъ, що хутко хоронили тѣло, що впрочемъ доконечнымъ було зъ огляду на горячій климатъ и на шкôдливе для здоровя гнитье трупôвъ. Въ новѣйшихъ часахъ хоронили жиды пôсля установы Персôвъ, своихъ помершихъ заразъ по смерти.

Тѣло обвите полотномъ несли на хорошо украшеныхъ ношахъ чотыри свояки, за ними ишла родина и други. На похоронѣ знатныхъ людей супровôдъ бувавъ дуже численный. Нанятй невѣсты плакали або заводили дуже жалобно, въ чѣмъ то-

W 4/98

варишувавъ имъ кто-то на фуярцѣ. Кладбище уладжене було за мѣстомъ або селомъ; часами тôлько вельми славныхъ мужей хоронено въ серединѣ мѣста, якъ на примѣръ тѣло Самуила. На гробы выбирано такожь мѣсця пріятнѝ, пôдъ тѣнистыми деревами и въ огородахъ. Такожь уладжовано собѣ гробы родиннѝ; такій грôбъ купивъ и уладивъ собѣ Авраамъ. Звычайно выжолоблювано гробы въ скалахъ, або выбирано вже природою уладженѝ печеры. Тѣла убогихъ хоронено въ землѣ на кладбыщахъ всеобщихъ. Въ великихъ мѣстахъ находило ся такожь ôтдѣльне кладбыще для чужинцѣвъ, якъ на примѣръ въ Ерусалимѣ. Жалоба по помершихъ була у жидôвъ подôбно якъ и нынѣ еще у всѣхъ восточныхъ народôвъ на внѣ вельми показьна. Роздирано одежу, вырывано и торгано волосье, посыпувано голову попеломъ, занехано мити ся, чесати, постили съ великимъ плачомъ и зойкомъ, ходили босо и съ ôткрытою головою, лице ослонювано якою то намѣткою. Жалоба въ родинѣ небôщика тревала звычайно черезъ ôсьмъ дней. По смерти царей або другихъ якихъ-то знатныхъ мужей весь нарôдъ сохранявъ всенародну жалобу черезъ трійцять дней або и довше.

II. О похоронахъ у поганъ.

Богато часу и мѣсця треба бы було, наколи бысьмо хотѣли вычислити всѣ похоронніи звычаи у всѣхъ старинныхъ поганьскихъ народôвъ, тому обмежимо ся тôлько на декотрыхъ. У Персôвъ кладено тѣла помершихъ въ домовину наповнену медомъ и такъ ихъ въ земли хоронено. У Скитôвъ обношено тѣло людей высшого сословія черезъ 40 дней (нехибно набальсамоване) по своякахъ въ товариствѣ найбôлшой родины, котру всюда угощувано. Потôмъ слѣдувавъ похоронъ. У Египтянъ заявляла родина помершого всенародно жалобу, покрываючи голову лайномъ, не облекала ся въ бѣлу одежу, не пила вина, не уживала купелей, куды ступила жалôбно плакала и заводила. Тѣла богачôвъ бальсамовано т. є. напущано благовонными мастями, щобы ихъ ôтъ гнили захоронити. Обвивано тонкимъ полотномъ, мазано гумою и складано въ нарокомъ на се приладженыхъ тѣсныхъ скриняхъ. Трупъ такій званый Мумія нѣколи не согнивъ, лишь совершенно высохнувъ. Занѣмъ набальсамоване тѣло зложено до гробу, собиравъ ся судъ за-для розслѣдженя дѣлъ помершого. Родина заявила судіямъ помершихъ, що „Н. хоче плавати по езерѣ.“ Въ означенôмъ дню зложено тѣло помершого въ човно и спущено на невелику саджавку. По еднôй сторонѣ саджавки засѣдали судіи, зъ другой свояки небôщика, кождый мôгъ тогды выступити съ жалобою супротивъ помершому. Колиже обвинитель не доказавъ, що его закиды дѣланѝ покойному съ правдою згôднѝ, бувъ ôнъ строго караный; коли же жалобу признано яко правдиву, занехано всякѝ почести похоронніи помершому ôтдавати, родина ставала въ кутѣ хаты на такъ довго, доки не вымолила прощеня у покривдженого. Коли же нѣкто не выступивъ съ жалобою, або доведено клеветникови, що не правду говоритъ, свояки роздрауванѝ зкидали зъ себе жалôбну одежу, держано похвальнѝ бесѣды въ честь небôщика, ставили мумію въ гробѣ, и зъ часта ю посѣщали. Въ загалѣ Египтяне дуже старанно съ небôщиками обходили ся, и ставили великаньскѝ гробницѣ, хотяй хаты ихъ дуже нужденно выглядали; якоже называли они свои хаты гостинницею або заѣзднымъ домомъ, а гробы постояннымъ обыталищемъ

У Грекôвъ палено трупа осьмого дня а попелъ вразъ съ лишившими ся кôстьми складано въ глиняне начинье и переховувано у себе або закопувано въ землю. Теперъ еще згадаємъ обширнѣйше за похороны у Римлянъ. Коли вже человѣкъ кôнчивъ ся, найблисшій его своякъ силувавъ ся устами своими схопити послѣдне его зôтхненье; бо черезъ уста, думали они, вразъ съ послѣднымъ зôтхненьемъ и душа выходитъ. Сынъ або дочка або найблисшій своякъ небôщика зачинявъ му уста и очи. Присутнѝ кликали кôлька разôвъ помершого по имени и пращали ся: Бувай здоровъ! Бувай здоровъ! Потôмъ обмывали небôщика зимною водою, одягали въ найкрасшѝ шаты, и ставили въ сѣнехъ, съ ногами зверненными до дверей, на знакъ, що вже послѣдный разъ выберає ся въ дорогу. Часто вкладано померщому грôшь золотый въ уста, щобы мавъ заплатити чимъ перевôзникови Харонови за перевôзъ на тамтой свѣтъ. Передъ домомъ затикано галузку кипарису на знакъ, що ту мертвецъ находитъ ся. Теперъ стала родина заводити велигласно, плакати, и галасувати, рвати зъ головы волося, роздерати одежу и голову попеломъ посыпувати. Такѝ заявленья жалю щодень ôтбували ся, ажь доки не похоронено тѣло. Похоронъ знаменитыхъ людей совершавъ ся ажь осьмого дня, въ торжественнôмъ сопроводѣ въ ночи або ранкомъ, всегда съ горіючими смолоскипами. Попереду ишли музыканты, и несено ôтзнаки и зъображенія предкôвъ; дальше ѣхавъ вôзъ съ невѣстами, що ихъ найнято, щобы плакали и заводили. Потôмъ несено тѣло на хорошо пристроєныхъ ношахъ, знавѣшеныхъ дорогоцѣнными килимами. За ношами поступала родина померщого, жалôбно зъодягнена, мущины съ головою вкрытою и въ понураной одежи невѣсты и дѣвчата въ бѣлыхъ шатахъ съ головою ôткрытою и волосьомъ розтирханымъ. На площи просторой здержувавъ ся весь похôдъ и ту высказано похоронне слово въ честь померщого. Потôмъ выходили за мѣсто на майданъ, где членôвъ родины хоронено; тамъ бувъ приладженый стосъ дровъ мовь четыреугольный престолъ. Часто зрошувано дерево дорогоцѣнными елеями. Коли вже зложили тѣло на стосѣ, свояки пôдпалювали дерево горящими смолоскипами, ôтвернувши лице и молили ся, щобы вѣтеръ сильный подувъ и збôльшивъ поломѣнь, що уважано за добрый признакъ. Въ поломѣнь кидано такожь посвященѝ жертвы; яко то: благовонное кадило, мироодежу, ôтзнакѝ почестнѝ вразъ и другіи дорогоцѣнности, якѝ посѣдавъ небôщикъ.

Коли стосъ згорѣвъ, погашено огонь, и зрошено попѣлъ виномъ, потомъ свояки забирали лишившѝ ся кости. Попелъ и кости скраплювано где-коли найдорогоцѣннѣйшимъ елеємъ и вразъ съ склян-

ною флящиною, въ котрôй свояки кôлька своихъ слезъ переховали, вложено въ начинье добре затворяюче ся, зъ глины, мармору, серебра або золота выдѣлане, котре урною звано. Поставлено урну, єрей трикратно скропивъ галузкою оливною або лавровою, омоченою въ водѣ посвяченой, щобы ихъ очистити. Тогды всѣ розходили ся и наôтходнôмъ голосили: „Бувай здоровъ. бувай здоровъ! Прощаємъ ся съ тобою! Урну сю хоронено въ гробѣ родиннôмъ. Черезъ слѣдующихъ ôсьмъ дней часто посѣщали свояки грôбъ а девятого дня приношено богамъ жертву. Цвѣты, кадила, звѣрята убитî и т. д. приношено яко жертву любви въ роковины смерти небôщика. Вже Ромулюсъ поручивъ невѣстамъ и дѣвчатамъ, щобы черезъ весь рôкъ носили жалобу по втратѣ мужей або родичѣвъ. Для мужчинъ не було установы, якъ довго маютъ жалобу носити.

III. О похоронахъ у Христіянъ.

Христіяне печалили ся всегда о тѣла своихъ померших, хотяйбы тôлько по тôй причинѣ, що тѣла вѣрующихъ суть пôсля слôвъ св. Апостола Павла членами Христа и церквою Духа святаго, а пôсля Августина остали на Крещенію посвященî; тому суть почести достойнî, особенно же длятого, що они воскреснутъ и вѣчно жити будутъ.

Першî Христіяне дуже дбали о тоє, щобы тѣла ихъ братей по вѣрѣ були хороненî окремо ôтъ поганъ; якоже и въ гробѣ мерзивъ ся Христіянинъ товариствомъ поганъ. Христіяне першихъ вѣкôвъ хоронили тѣла померших братей и сестеръ въ Христѣ въ печерахъ особенно пôдземныхъ въ Римѣ зовимыхъ Катакомбахъ, котрыхъ поодинокî ôтдѣлы звали ся киметеріями (цментарами). Найбôльшу ревнôсть заявляли они въ собираню членôвъ тѣла мученикôвъ, котрî кровію своєю давали свѣдоцтво вѣрѣ, щобы не змѣшали ся съ тѣлами поганъ, тôлько пôсля христіянскои установы похороненî були. Середъ ночи заходили они потайно на мѣсце, где исповѣдники Христа смерть потерпѣли и зносили тѣла мученикôвъ або соберали кости тыхъ, що попаленî остали. Такъ читаємо въ исторіи церковнôй, що Христіяне кости св. Поликарпа старанно зъ попелу выдобували и въ приличнôмъ мѣсци задля почитаня захоронили. Коли же судіи поганьскî добачили, якъ съ превеликою ревностію Христіяне хоронили тѣла або кости Мученикôвъ, велѣли они лишнî останки Христіянъ мѣшати съ кôстьми зброднярôвъ або поганыхъ звѣрôвъ. Въ житєписи св. мученика Евстратія и єго товаришей росказано, що поганинъ Лизіясъ ôтсылавъ Христіянъ обоєго пола до Агриголявса, щобы ихъ братя по вѣрѣ не змогли соберати костей мученикôвъ и похоронити прилично. Кости святыхъ Мученикôвъ Тарака, Пробуса и Андроника велѣвъ судія помѣшати съ другими кôстьми и поручивъ жовнярамъ, щобы ихъ вельми печаливо стерегли. Въ церквѣ святои Параскевіи въ Римѣ бачити можна коло головныхъ входовыхъ дверей вельми просторе начинье зъ мармору на тôмъ мѣсци, где колисьто було жерело, въ котрôмъ св. Параскевія такъ часто обмывала тѣла мученикôвъ, а кровъ, що текла зъ ихъ ранъ въ окреме начинье собирала. Середъ высше реченого мармурового начиня стоитъ не велика деревяна статуа, зъ ображуюча святу, занятою высше сказаною чинностію.

Якъ сказано у Римлянъ була установа, що палили тѣла померших, лишь Христіяне мерзили ся тою установою. И въ часѣ найбôльшого гоненія старали ся они тѣла своихъ братей хоронити въ земли. Тому судіи поганьскіи, щобы тымъ бôльше дати ся въ знаки Христіянамъ, засуджовали Мученикôвъ на соженіе.

Не всегда и не повсюду поступовано съ умершими на оденъ и той самый ладъ. Много установъ при похоронахъ, котрî не мѣстили съ собѣ ничь соблазняючого и мали змыслъ внутренный, присвоили собѣ Христіяне ôтъ жидôвъ и поганъ, якъ на примѣръ: зачинюванье очей померших, обмыванье ихъ тѣла, облеченіе, и т. п. До всего того додала вѣра Христіяньска еще якіи — то другіи установы.

Въ першихъ столѣтіяхъ обвивано звычайно тѣло небôщика бѣлымъ простираломъ; бѣла краска мала означати чистый перехôдъ до житя лучшого. Пôзнѣйше на смертельну сорочку помершого вкладано красшу одежу. Тѣло священникôвъ и Епископôвъ одягано въ рызы церковнî. У жидôвъ истнувала установа, щобы хоронити померших якъ найскорше, Христіяне на се не соглашали ся; тѣла вѣрныхъ выставленî були кôлька дней въ дому, а въ IV. столѣтію въ церквѣ, где ставлено сторожу при домовинѣ. Вже зъ давенъ давна ставлено горящî свѣчки коло покойного, щобы тымъ зазнаменувати свѣтло безконечне. А коло тѣла царя Константина Великого горѣли свѣчки, якъ свѣдчитъ Евзебій. Такожь давно истнувавъ звычай посѣщенія померших, щобы молити ся за нихъ и пригадувати собѣ на смерть. Коли святая Макрина, сестра св. Григорія Ниссеньского, померла, посходили ся всѣ сусѣды и всю нôчь боговôйно опровадили при тѣлѣ усопшой. Св. Григорій Гуроньскій посвѣдчає, що нѣкая Пелягія просила сына своєго Аредія, щобы не похоронено ю скорше, ажь чотыри дни перейде, щобы богато людей приходити и молити ся за ню могло.

Жалоба по усопшихъ не була у Христіянъ такъ дивовижною якъ у жидôвъ и у поганъ, ту вже вѣра въ безсмертнôсть души и въ будуще воскресеніе все ладнала. Все тямили они на слова Апостола Павла, що не пристало имъ сумовати по умершихъ, якъ то другî, то єсть погане дѣлаютъ, що жадной надѣи на воскресеніе тѣлесъ не маютъ. По тôйто причинѣ вже въ найдавнѣйшихъ часахъ Отцѣ церкви порицали глубокій жаль по померших и Христіяне первыхъ вѣкôвъ, не такъ якъ жиды и погане, на случай смерти своихъ другôвъ и своякôвъ, плакали и заводили неумѣренно, тôлько въ молитвѣ глядали полекшѣ для опечаленого серця свого. Коли свята Моніка померла, внукъ єи голосно плакавъ, ба навѣть и св. Августинъ, сынъ єи бувъ дуже зворушеный. Зойки хлопця не дуже знадобили ся пристутнымъ и вôзвано го, щобы успокоивъ ся. Коли же дѣтвакъ переставъ плакати,

Еводій взявъ псалтыръ въ руки и ставъ голосно ôтмавляти псальмъ начинающій ся словами: „Милость и судъ воспою тебѣ Господи...“ и всѣ присутнѝ молили ся за нимъ. Святый Іоанъ Златоустый супротивлявъ ся дуже надмѣрному плачови, особенно протививъ ôнъ ся плачкамъ — найгитамъ, що ишли за тѣломъ и завод'ли, котрый то звычай перейнято ôтъ поганъ. Такожь не похвалявъ ôнъ чорной одежи, въ яку преоблекано ся по смерти члена родины, яко же пôсля святого Кипріяна помершѝ вже облеченѝ були въ бѣлу краску славы. На востоцѣ червена краска була признакомъ жалобы. Вельми ревно молили ся Христіяне за помершихъ. Вже уставы Апостольскѝ домагаютъ ся ôтъ вѣрныхъ, щобы по смерти за души ихъ правила ся Служба Божа и щобы спѣвано псальмы похвальнѝ и благодарственнѝ.

Коли вже тѣло довшій або коротшій часъ выставлене було, несено оное до гробу; везти помершого зважано якъ рѣчь вельми не приличну. Въ першихъ вѣкахъ зважали собѣ за почесть велику и заслугу нести тѣло особенно побожной и святобливой личности до гробу. А вжежь: Владыки и другѝ достойники на власныхъ раменахъ несли тѣла помершихъ до гробу. Св. Амвросій вразъ съ другимъ Епископомъ несли тѣло брата своєго Сатыруса; св. Григорій Ниссеньскій тѣло сестры своєй Макрины. Звычайно тѣло небôщика несли рôвнѝ ему, Епископа Епископы, Священника Священники и т. д. Въ мѣстѣ Картагинѣ довжнѝ були кающіи ся нести до гробу тѣла помершихъ простолюдинôвъ. Въ другихъ мѣстахъ установлено нарокомъ людей, котрѝ ношеньемъ умершихъ на кладбище выключно занимали ся.

Помершого кладено въ домовинѣ. Чимъ знатнѣйшій або богатшій бувъ небôщикъ, тымъ коштовнѣйша була его домовина. Такъ на примѣръ тѣло царя Константина Великого, якъ свѣдчитъ Евзевій, зложене було въ золотôй домовинѣ. Такожь употребляно срѣбнѝ, оловянѝ або камѣннѝ домовины. Звычайно роблено такожь домовины зъ дерева.

Спѣваючи псальмы и молитвы на перемѣну Священники и вѣрнѝ приносили домовину на кладбище и вложено ю до гробу, потомъ якъ пише Тертуліянъ правила ся Служба Божа за помершого. Бувъ звычай ôтъ найдавнѣйшихъ часôвъ, що третого, семого и трійцятого дня по смерти небôщика, такожь въ рôчницю его упокоєнія правило ся Богослуженіе заупокойне за душу его. О тôмъ росказуютъ уставы Апостольскѝ, и поясняютъ причину сего тымто: третый день приводивъ на память Воскресеніе Ісуса Христа; — семый день яко въ письмѣ святôмъ старого завѣта сказано, що Сотворитель свѣта семого дня ôтпочавъ, такъ такожь и для померщого просимо о вѣчный супочинокъ — трійцятый день пригадуе трійцятидневну жалобу народу Израильского по смерти Мойсея.

Гробы вѣрныхъ зъ давенъ давна приукрашовано, сыпано на нихъ цвѣты, якъ о тôмъ згадуе св. Гіеронимъ, ставлено помянники надгробнѝ. Чи въ першихъ вѣкахъ христіяньства украшовано гробы крестами, сумнѣвати ся належитъ.

IV. Катакомбы.

Старинный Римъ, въ часѣ гоненія Христіянъ, бувъ майже весь пôдкопаный печарами, котрѝ творили пôдземнѝ улицѣ и площѣ, и звали ся Катакомбами, то есть мѣсцями ôтпочинку, понеже ту Христіяне находили спокôй и безпечный захистъ передъ гонителями особенно такожь для того, що ту такожь небôщикôвъ хоронено Истнувало ôтдѣлене товариство або брацтво христіяньскихъ робôтникôвъ, котрѝ пріяли на себе тую довжнôсть, чимъ разъ бôльше продовжати и розширювати хôдники пôдземнѝ и въ стѣнахъ тыхже выбивати або выкопувати гробы, тѣла мученикôвъ або другихъ Христіянъ захапувати у поганъ и потайкомъ хоронити въ пôдземныхъ кладбищахъ. Тыхъ робôтникôвъ прозвано грабарами. Понеже трудъ ихъ бувъ вельми утяжливымъ и не разъ и опасный, потреба було до того дѣла особенной христіяньской бодрости и постоянной терпеливости. Старинна церковъ ôтличала такихъ робôтникôвъ яко своихъ лицарôвъ и первеньство имъ давала передъ другими Христіянами. Причислено ихъ до служителей церкви. Св. Гіеронимъ зве ихъ Клириками, и розказуе, що довжностію ихъ було, кровію змазанѝ тѣла Мученикôвъ обвивати въ простирало полотняне и выложивши печеру камѣнями, приготовити для нихъ мѣсце вѣчного супокою. Въ книгахъ сего св. писателя читаемо, що слѣдуе: „Найнисшій степень межи клириками займали грабарѣ, котрѝ пôсля примѣру Тобіи довжнѝ були хоронити умершихъ; поучано ихъ, щобы беручи на себе попеченіе рѣчей видимыхъ, звертали очи свои на рѣчи свѣта невидимого и покрѣпленѝ черезъ Господа въ вѣрѣ въ воскресеніе тѣлъ спôзнати змогли, що все, що дѣлаютъ, дѣлаютъ не для померщихъ, а тôлько для Господа Бога.“ — Грабарѣ выкопували въ стѣнахъ по обохъ сторонахъ хôдникôвъ заглубленя, одни по надъ другими, въ котрыхъ складано тѣла братей и сестеръ по вѣрѣ. Отвôръ печеры зачинювано камѣнною плытою. На тыхъ камѣнныхъ плытахъ вырѣзували грабарѣ розличнѝ знаки, що ôтносили ся або до вѣры христіянькой въ загалѣ, або до честнотъ похороненого, или до рода его смерти, якъ на примѣръ: голубъ, ягня, розга оливна, крестъ, зъображеніе доброго пастыря, имя Христа, мечь, або нагайка, або другѝ якѝ то орудія муки; гдеколи начертано буквы, що означали имя небôщика. Годитъ ся такожь згадати, що при тѣлахъ мученикôвъ ставлено шкляннѝ або кришталовѝ судины съ кровією; находятъ ихъ теперъ при розкопуваню Катакомбъ и уважаютъ яко знакъ мученической смерти.

Притчѣ, приповѣсти, подобія...

Сповѣдай ся! Въ однôмъ товариствѣ интелигентныхъ людей, а були тамъ панѣ и панове на розличныхъ становищахъ, розпочала ся бесѣда о св. сповѣди. Панѣ розповѣдали, що ихъ мужѣ несповѣдаютъ ся, що мало коли до церкви ходятъ, що

бôльше любуютъ ся въ игрѣ въ карты, акъ бы коли помолили ся, що мало пересиджуютъ въ дома и прч. Потреба бо признати, що панѣ мали основну рацію, о всемъ тôмъ розказувати, бо такъ дѣйстно рѣчь ся має. Панове усправедливляли ся, що не маютъ часу, що не маютъ ся изъ чого сповѣдати, но всѣ тѝ оправданья не знайшли одобреня у пань. Въ тôмъ, коли такъ оживлена бесѣда дальше ся продовжала, забравъ голосъ оденъ капитанъ и такъ почавъ розповѣдати: Въ семой гимназіяльной клясѣ, — мавъ я слѣдуюче въ снѣ вѣдѣніе. До пятой гимназіяльной клясы я всегда сповѣдавъ ся — но въ шестой и семой клясѣ я несповѣдавъ ся, карточку до сповѣди передавъ я товаришу, котрый пôйшовъ до сповѣди. На вакаціяхъ по семой клясѣ, спавъ я самъ въ комнатѣ, во снѣ прійшовъ до мене якійсь незнаємый чоловѣкъ, въ одеждѣ оріентального краю и такъ до мене заговоривъ: „памятай, въ четверъ высповѣдай ся а коли ся высповѣдаєшь, то я тобѣ ôткрыю велику тайну.“ По тыхъ словахъ одôйшовъ ôтъ мене незнакомый. Я пôдумавъ собѣ — то сонъ, ктобы то увагу яку на сонъ звертавъ — прійшовъ четверъ, я не сповѣдавъ ся. На другій тыждень, коли я спавъ, приходитъ до мене той самый незнакомый чоловѣкъ и каже: „ты ся не сповѣдавъ вже другій рôкъ — памятай высповѣдай ся въ той четверъ — а по св. сповѣди я тобѣ ôткрыю тайну.“ Пôдъ впечатлѣніемъ того другого вѣдѣнія — я постановивъ вже пôйти до сповѣди на четверъ. Въ середу по полудни пôйшовъ я на прогульку. На дорозѣ прилучивъ ся я до товариства одной знаемой менѣ родины. Весело зôйшовъ часъ на бесѣдѣ, а що бôльше я зôставъ запрошеный ôтъ нихъ на четверъ на забаву. Подумавъ я собѣ — завтра маю пôйти на забаву — що дѣлати — рано, дуже рано могу ся высповѣдати — а по тôмъ пôйду на забаву. На тую забаву мы мали выѣхати коло полудня на село. Попращавшись съ знакомими, дуже пôзно въ ночи пôйшовъ я спати. Твердый сонъ бувъ причиною, що я доперва коло 10 годины рано ставъ зъ лôжка. О сповѣди не було вже часу и подумати я приготовлявъ ся до подорожи — бо коло полудня мали мы выѣжджати. На означеный часъ я явивъ ся у знакомой менѣ родины, мы выѣхали на забаву. Що могу признати, що забавлявъ я ся дуже весело якъ молодецъ, весело зôйшовъ часъ, мы вернули домôвъ. Въ вторникъ по тôй забавѣ въ снѣ приходитъ до мене той самый незнакомый чоловѣкъ и такъ каже до мене: „Вставай ходи за мною — маєшь тутъ палицю — ходи за мною — я тобѣ ôткрыю тайну.“ Я пôйшовъ — иду — иду черезъ горы, скалы — долины и лѣсы мы въ кôнци стали на краснôй долинѣ. Незнакомый каже до мене: Сею палицею пукай просто по земли, бо и я такъ само буду пукати. Пукаємо оденъ коло другого, въ кôнци прійшли мы на мѣсце, где голосъ ôтъ нашого пуканя почавъ ся ôтбивати. Незнакомый каже: а тутъ — а тутъ! Незнакомый почавъ копати землю. Изъ пôдъ землѣ высунувъ ся якійсь паперъ, а на немъ були написанѝ розличнѝ числа. Незнакомый каже менѣ „тутъ на той долинѣ ôтбула ся колись славна битва; на тôй долинѣ погибъ твôй дѣдъ — тутъ закопано єго а при немъ велику скриню грошей. Тыхъ скарбôвъ не будешь бачити а то для того, бо не бувъ ты у св. сповѣди.“ Чорный облакъ зайшовъ менѣ передъ очи, я вже нѣкого не бачивъ, я пробудивъ ся тôлько — а жаль за страченымъ скарбомъ засмутивъ мене сильно. Ôтъ того часу я рôкъ рôчно сповѣдаюсь — а и вы панове такожь должнисьте ся сповѣдати. Сонъ стане сномъ, но яка прекрасна наука насуває ся намъ изъ того вѣдѣнія въ снѣ? Незнакомый чоловѣкъ, котрый представлявъ ся три разы молодцеви и упоминавъ єго, щобы ся высповѣдавъ, а доперва по св. сповѣди ôткрыє єму тайну, може намъ представити совѣсть кождого чоловѣка, котра не дає спочинку грѣшнику — всегда єму пригадує „высповѣдай ся! опаматяй ся!“ а я ôткрыю тобѣ тайиу. Если чоловѣкъ грѣшный, котрый ôтъ довшого часу не сповѣдавъ ся, послухає голосу совѣсти, тогды ôткрываєся єму велика тайна, ото наверненый грѣшникъ приступає до трапезы Господа, принимає и споживає пренайсвятѣйше тѣло и кровъ Господа нашого Іисуса Христа т. є. св. тайну Евхаристіи. Св. Тайна Евхаристіи єсть найбôлшимъ скарбомъ на семъ свѣтѣ, якій лишивъ намъ нашъ Божественный Спаситель, изъ сей св. тайны сплываютъ на насъ всѣ ласки и добродѣйства. Молодецъ сей, єслибъ бувъ послухавъ голосу совѣсти своєй, була бы єму була ôткрыта велика тайна т. є. бувъ бы припущеный до св. Евхаристіи, а пôзнѣйше въ будущой жизни бувъ бы мôгъ прійти до значеня и великого становища межи людьми, то були бы добродѣйства и ласки сплываючѝ изъ св. Евхаристіи. Молодець глядавъ того скарбу, того щастя и вже туй — туй мавъ осягнути той скарбъ по своихъ дѣдахъ, а ото, той скарбъ, тоє щастье крыє ся передъ нами; облакъ чорный закрываєєму тую тайну т. є. злѝ дѣла стоятъ на перешкодѣ єго лучшой будучности. Самъ сей молодецъ — признавъ ся, що коли пôзнѣйше зôставъ капитаномъ, а мавъ зôстати въ скорѣ маёромъ а бувъ бы дослужився и ранги генерала, на разъ за свои дѣла мусѣвъ подякувати за службу — зôставъ безъ хлѣба, и тôлько изъ милосердія людей получивъ діурну т. є. зôставъ писаремъ при магистратѣ въ однôмъ городѣ нашой Галичины; тамъ нужденно проживаютъ всѣ тѝ, котрѝ неслухаютъ голосу совѣсти а вы поч. читателѣ на тоє памятайте, що и сны ôтъ Бога походятъ а часами маютъ велике значенье, но о снахъ напишу вамъ щось бôльше — теперъ пращаюсь съ вами — до свиданія.

Отецъ Михаилъ.

Будь въ подорожи осторожнымъ и менше ôтвертымъ. Въ записках одного путешественника читаємъ о слѣдуючôмъ приключенію. Почтовымъ повозомъ ѣхало разъ шѣсть осôбъ дорогою до Лондину. Розмова почала ся власно о розбôйникахъ, котрѝ гдесь въ той околицѣ мали ся находити, а нападу котрыхъ всѣ ся бояли. Одна молода женщина сказала: „Я ся тамъ не бою розбôйникôвъ, я свои грошѣ сховала въ черевикъ.“ О вовку помовка — а вовкъ за плечима. Явили ся розбôйники, котрѝ якъ звычайно въ Англіи дѣлаютъ, якъ найчемнѣйше стали

просити пасажерôвъ о выданье грошей — чи то въ золотѣ чи сребрѣ чи въ паперахъ, а при тôмъ увѣряли всѣхъ прилѣтливо, що ихъ пустятъ въ спокою, если тôлько добровôльно выдадутъ имъ тое, що изъ грошей або дорогоцѣнностей маютъ при собѣ. Никто изъ подорожныхъ не хотѣхъ ся признати, що маѥ при собѣ гроши. „Га! побачимо,“ сказали розбôйники и зачали осмотрювати пасажерôвъ. Въ тôй хвили ставъ оденъ мущина, котрый до того часу анѣ слова не говоривъ, поклонивъ ся розбôйникамъ и такъ до нихъ заговоривъ: „мои панове! на що вамъ тôлько заходу; ось тая панѣ маѥ грошѣ въ черевику.“ Можна собѣ легко представити той страхъ, якій овладѣвъ нещастною женщиною. Просила — заклинала и плакала — таки гроши мусѣла выдати — а було ихъ надъ 2.000 зл. Розбôйники задоволенй тою сумою, попращали ся найлѣпше съ подорожными и погнали свѣтами. Всѣ остаючй въ повозѣ почтовôмъ проклинали того мущину, котрый такъ лукаво выдавъ розбôйникамъ тайну нещасливой женщины. Мущина слухавъ все тое холоднокровно и не ôтвѣчавъ на упреки сопутникôвъ анѣ словомъ. Въ кôнци прибули подорожнй до Лондину. Женщина нещастлива получила ôтъ реченого мущины письмо, въ котрôмъ находивъ ся банкнотъ на 3.000 зл. „Извинѣтъ, честна панѣ!“ такъ написавъ ôнъ, що я недавно простодушне вызнанье Ваше, такъ злоупотребивъ. Коли на насъ напали розбôйники, находивъ я ся въ бôльшой опасности, якъ Вы — я бо мавъ при собѣ 40.000 зл. Еслибы розбôйники були хотѣли насъ перетрясати, бувъ бымъ цѣлый маєтокъ стративъ. Я избавивъ себе, выдаючи вашь маєтокъ на страту. Признаюсь — я поступивъ собѣ тогды безъ серця, за тое нынѣ ôтсылаю вамъ 2.000. Яко надгороду за оный страхъ, котрогомъ Вамъ надѣлавъ, додаю Вамъ нынѣ тутъ своихъ 1.000 зл. При тôмъ позвольте менѣ, щобымъ Вамъ давъ слѣдуючое упомненье: Будьте на другій разъ въ подорожи осторожнѣйшою и меньше ôтвертою. Сомнѣваюсь, щобысьте въ подôбнôмъ разѣ такъ щастливо ôдобрали коли свою страту, якъ теперъ.

Отецъ Михаилъ.

Щастье за горами.

НАПИСАВЪ ТЕОДОРЪ ЯНИЦКІЙ.

(Дальше).

IV.

Подорожь.

Мѣсто Тернопôль то хоть не таке велике, але торговля въ нѣмъ веде ся оживлена. Желѣзницею разъ-въ разъ приѣздятъ и ôтѣздятъ рôжнй люде. Всякій за своимъ ѣде дѣломъ. До мѣста ѣдутъ, идутъ зô всѣхъ сторôнъ люде мовь пчолы до улія. Дорогою зô всходу ѣде вôзъ. На нѣмъ сидитъ женщина съ дѣтьми. Суха, хоровита, убого одѣта, заливаѥсь рѣсными слѣзами. Се нашй знакомй. На передѣ сидитъ Панько, пикаючи люльку. Щось ôнъ не веселый. Ажь видно смутокъ на нѣмъ. Але отъ вже и мѣсто. Гандзя ще нѣколи не бачила мѣста такого великого и красного. Она видѣла Микулинцѣ, Хоростковъ, Янôвъ, але такого ще не бачила. Домы и домы высочезнй. Дахи ажь чорнѣютъ якось. Заплативъ Панько рогачку, вже въ мѣстѣ. Звернувъ просто на дворецъ желѣзницѣ. Приѣхавъ. Господоньку святый! Ажь скликнула Гандзя, коли побачила довгй ряды возôвъ, котрй летѣли мовь шаленй однй за другими, той дворецъ желѣзницѣ, тй люде, що тутъ мовь тй муравлѣ лазили. Ну — щожь теперъ робити? Ставъ Панько тай думаѥ, Гандзя слѣзы обтераѥ фартушкомъ, та обтуляѥ дѣти мовь квочка курята. Вôзъ стоитъ, а Панько щось заглядаѥ коло него. Ажь зиркъ! А се и панокъ, що вчера бувъ въ Иванôвцѣ — иде просто до воза и подавъ Панькови зновъ якйсь картки, и вказавъ имъ на возы желѣзницѣ, де мали сѣдати. Взявъ Панько одну дитину, Гандзя двоѥ другихъ дѣтей, и идутъ до возôвъ. А идутъ мовь на погребѣ, сумнй. „Дѣй ся воля Божа!“ Вертати — нѣ? Нѣ! Якъ ѣхати — то ѣхати.“ Посѣдали. Гандзи мовь камѣнь на серци тяжитъ — падькаѥ. Ажь ту якъ не засвище, не загуркотитъ щось — чуѥ Гандзя — а она ѣде вже. Возы летятъ вже такой добре. Ой ѣдешь небого — ѣдешь. Але де? Господь знаѥ лишь се. Поволи уколысана ѣздою, змучена цѣлонôчною ѣздою возомъ, зморена и уснула. Дѣты тожь заснули.

V.

Въ Гамбурзѣ.

Якъ нашй подорожнй ѣхали — не будемъ сего описувати, всякій зможе вже домѣркуватись, що то була за подорожь. Мы бачимо вже Панька съ родиною въ величезнôмъ мѣстѣ надъ самымъ моремъ. Се мѣсто — то Гамбургъ. Дивись — и не подивишь ся, всё тобѣ мѣшаѥсь въ головѣ, все бѣгаѥ та крутитъ ся передъ очима. Домы — гей то збуркане море, наѣжились лѣсомъ чорныхъ, высокихъ коминôвъ. Надъ мѣстомъ, мовь мрака взносятъ ся клубы дыму порохôвъ. Рухъ величезный; усякій, кого тутъ видишь, бѣжитъ до своєй цѣли, спѣшитъ за своимъ дѣломъ. Возы, вôзки, люде усякй, всё то сумѣшь, посуваѥ ся нерозôрваным ланцухомъ. Якъ настане день божій, рухъ до самои ночи а и въ ночи нема спокою. Миліоны свѣтилъ мигаѥ тутъ ночію — дивишь ся зъ далека — ажь за очи хапаѥ. А ще якъ ты чужинецъ, якъ ты першій разъ видишь то всё, якъ ты першій разъ чуѥшь ту стукотню, той клекôтъ, той гуркôтъ великій — то справдѣ ажь лячно стаѥ. Якже-жь мило та любо въ такій самый вечеръ въ твоимъ родиннôмъ селѣ! Всюда тихенько, зôрки небесні такъ и просвѣчуютъ весело, вѣтрецъ ледви що ино — ино дыше — а люде спочиваютъ по цѣлоденнôй працѣ уживаючи здорового сну. Водиця плющитъ по лотокахъ, деякій песъ забреше, а тамъ десь далеко полилась пѣсонка веселого леґиня. — Чуєшь се — серце такъ въ тобѣ и рве ся зъ радощôвъ!

О! не такъ се въ Гамбурзѣ, въ тôмъ великôмъ морю домôвъ, въ тôй гущавинѣ рôжного люда. Тамъ ты не зачуєшь тужливой пѣсеньки, тамъ що тôлько узришь, що зачуєшь — всё тобѣ чуже, всё на тебе вѣѥ холодомъ, якъ той зимный вѣтеръ надморскій, котрый ту вечерами цѣлою силою тягне зъ моря Нѣмецкого.

Такого то зимного вечера мала купка людей стоитъ надъ берегомъ моря. Ся купка людей — то нашй знакомй — се Панько, Гандзя и ихъ дѣти. Що ино прибули до порту. (Портъ — се мѣсце таке, де приплываютъ кораблѣ ажь близько берега, скидаютъ та набираютъ товары — зъ ôтси, зновь выплываютъ на чисте море.) Не знаютъ они де дѣтись, та що маютъ съ собовъ робити. Хоть то вже и пôзно було, людей туды переходило много. Однакъ

нѣкому и не въ гадцѣ се, що то за люде якiсь стоятъ. Всякiй кто йде — спогляне, або и нѣ, и дальше бѣжитъ — сказано за своимъ дѣломъ. Щожъ тутъ робитоньки? „Ходѣмъ Гандзю, де до якои хаты, може що купимъ хоть для дѣтей зъѣсти; може ту є де добрi люде, щобъ насъ хоть въ сѣнѣхъ переночували — промовивъ Панько. „Ходѣмъ.“ Идутъ — прiйшли въ якусь улицю. По обохъ бокахъ стоятъ лѣхтарнѣ — видно куда ити. На щастье, при тôй улици бувъ дôмъ заѣздный. Пôзнавъ се Панько по таблици надъ дверми, на котрôй бувъ намальованый чорный муринъ, тримаючiй въ однôй руцѣ ковбасу а въ другôй фляшку съ горôвкою. Отъ тутъ и прiйшли нашi бѣдняки, зôйшли по сходкахъ въ долину — ôдчинивъ Панько дверѣ отъ вже и кôмната. Въ кôмнатѣ жовте якесь свѣтло блимає, повно дыму, задуха зъ всѣлякого плюгавства ажь душно, а пôдъ кождою стѣною вздожь стоятъ столики. При тыхъ столикахъ сидятъ гостѣ. А всѣ они не тверезi. Ѣдятъ, пютъ, спѣваютъ, шклянки дзвонятъ, напитокъ такъ и лѣтъ ся! Ажь страшно стало Панькови! Де кто зъ гостей и глянувъ на прибувшихъ, другi и не замѣтили ихъ. Ставъ Панько съ жѣнкою, съ дѣтьми и не смѣє близше приступити! Ажь якiйсь панокъ въ бѣлôмъ фартушку прибѣгъ, споглянувъ быстро на гостей, а домѣрковуючись доброго заробôтку, вказавъ рукою столикъ, въ самôмъ кутѣ комнаты, щобы сѣдали. При тôмъ показавъ срѣбного лева, пытаючи знакомъ Панька „чи є що въ кишени?“ Вытягнувъ Панько торбинку зъ бѣлого грубого полотна и показавъ. Сейчасъ панокъ принѣсъ ковбасы, хлѣба, соли, и кôлька шклянокъ якогось напитку подôбного до пива. Самъ пристанувъ зъ далека и уважно приглядаєсь гостямъ. Панокъ сей кельнеръ — льокай, що услугує гостямъ. Домѣркувавъ ся ôнъ усёго. Коли вже нашi бѣдняки поживились, явилось зновь пиво. И панокъ сей присѣвсь до нихъ. И о диво! Мало зрозумѣлою мовою чи рускою чи тамъ ческую, ставъ розпытувати Панька, де ѣде! „Та ѣду каже — шукати щастя за горами!“ Такъ добре! И почалась розмова, сильно калѣченымъ языкомъ — и то Богъ зна якимъ! однакъ зрозумѣти можна було. Панько въ тôмъ кельнерѣ пôзнавъ, що найшовъ нѣбы-то щирого приятеля! И тымъ втѣшився сердега! Рôдне слово має велику силу, А панокъ сей знавъ сказати кôлька словецъ такихъ.

Чижь тутъ мѣжь тысячами людей, котрыхъ ôнъ и словечка не мôгъ розôбрати, чижь се не щасте для Панька? Всёго може довѣдатись ôтъ него, и порадитись якъ и що ему теперъ робити. Слово по словѣ и зновъ явилось пиво на столѣ. И такъ повторилось кôлька разôвъ.

VI.

Крадѣжь.

Панько пючи пиво и не прочувавъ, що то за приятель сидитъ коло него. Не пôзнавсь сердега на нѣмъ! Ставъ веселѣйшiй и говôрливый. А панокъ такiй ввѣчливый — хоть до болячки го клади! И ще выпивъ Панько — выпила и Гандзя. И ще сказавъ Панько кôлька слôвъ незрозумѣлыхъ, и ще засмѣявсь; потôмъ якось ему въ головѣ закрутилось, почорнѣло, а що вже дальше съ нимъ дѣялось, не памятавъ. Спершись руками объ столикъ, такъ и заснувъ. Але що и Гандзя тожь заснула — то дивна. Пива она пила не много; але правда! Що то, чоловѣкъ змученый, одуреный, не знаючiй де притулитись, а теперъ найшовши тепле мѣсце и поживу, знайшовши вѣрного приятеля, — ну и того троха пива — то все склалось на сонъ не тôлько Панькови але и Гандзи. А ще кто знає — „приятель сей“ зачувши у Панька „торбинку съ грôшми“ чижь не постаравсь о усипляючi порошки? Ой таки такъ було!

Теперъ непостережено „приятель“ сей сягнувъ до Паньковои кишенѣ, вытягнувъ торбинку — и швидко ôддаливсь! То було вже досить пôзно въ нôчъ. Зъ гостей кто тамъ ще бувъ, помалу забиравсь домôвъ, чи тамъ кто его знає де!? Свѣтло згасло. Здорово храпѣвъ нашъ Панько, ему и не приснилось таке лихо. Раненько прокинувсь — що ино зазорѣло. Збудивъ Гандзю. Въ гостинницi ще всѣ спали. Нашi бѣдаки такъ и не знаютъ що робити! Чи будити кого тамъ, чи що — самi не знаютъ, „Ей, Паньку, зле коло насъ, що мы теперъ будемъ дѣлати?“ плачучи зъ раненька промовила Гандзя. „Менѣ не добрый снивъ ся сонъ! Ямы, дебры, ажь страхъ мене збиравъ! А то не добре вѣщуєсь для насъ.“ „Ей Гандзю“ — та бо ты все своє — не бôйсь нѣчо, якось то буде. А що твôй сонъ; то смѣй ся зъ того — „сонъ змора — але Богъ правда и вѣра.“ — Отъ — не знати, що ту за вчорашню вечеру прийде ся заплатити! Кто знає, що тi Нѣмцѣ зацабанятъ за се! Кобы хоть не много! Мы теперъ гроша такъ потребуємъ.“ И кажучи се, мацнувъ Панько до кишенѣ. „Господи Великiй! Що се! Мацъ въ другой кишени, мацъ за пазуховъ — зъ грошей нѣ слѣду! Боже! мы пропали! Гандзю, грошей нашихъ нема! ґвалту; люде ратуйте! кричавъ Панько, сей бѣсноватый. Зимный пôтъ выступивъ ему на чоло. А Гандзя стоитъ; бѣла, гей полотно, гей крейда, стоитъ и занѣмѣла! На крикъ Панька надбѣгъ якiйсь панъ, одягненый въ широкiй, довгiй кафтанъ. Незрозумѣлою мовою почавъ шварготати до Панька; показуючи ему дверѣ. Панько на колѣна передъ нимъ, съ плачемъ ему оповѣдає про своє нещасте! „Алежъ“ говори ему коли вôнъ Нѣмецъ! Лихо его знає, що то и за люде! Ты ему кажи такъ а такъ — а ôнъ дивитъ ся на тебе и не второнає, що ему кажешь. Отъ таке то съ тыми нѣмецкими людьми! Не розбере, хоть и якъ ему не кажи!

Панько плаче, розповѣдає; Гандзя собѣ руки ломитъ, дѣти побудились и собѣ, пострашились и собѣ плачутъ; а сей грубый Нѣмець ставъ и смѣєсь гей зъ дурныхъ. И справдѣ! Се ему першiй разъ лучилось таке бачити! Отъ насмѣявсь — и казавъ слугамъ выгнати цѣлу родину на двôръ. Отъ таке лихо вкоилось!

Нашъ Панько бѣдачиско опинивсь на улици великого мѣста Гамбурга, безъ ґрейцара, безъ нѣчого! Ну — щожь ему теперъ робити? Де помочи шукати? То не въ своимъ селѣ, маєшь — борони Боже — яке нещастье такъ тобѣ сей, той сусѣдъ и поможе въ бѣдѣ! А тутъ хоть заразъ гинь!

Що правда, то и въ Гамбурзѣ, колибы Панько бувъ се знавъ, можна було пôйти на полицiю, а кто знає, чи грошѣ булибъ не ôднайшлись. Але де Панькови до сего! Ôнъ вже мовь та блудна ôвця перестрашеный — не знає, що и робити съ собою!

Выйшовши на улицю, голову такъ и спустивъ въ низъ и иде. Сонце вже зôйшло, але ще не видно єго було зъ за грубои мраки. Заповѣдавсь негарный день! Якъ той день негарный, мрачный, такъ мрачно и въ душѣ Панька. Не знає, що съ собовъ зробити. Ото лихо вкоилось, що и не шукай лѣпшого!

VII.

Надъ моремъ.

Якъ вже сказано було, що заповѣдавсь негарный день, а нашѝ бѣдняки идутъ улицею дальше; ажь ось и улиця скѝнчилась. Передъ ихъ очима розпростерлось рѝвне, сине море. Множество кораблѣвъ стояло тутъ при березѣ. На одниѝ зъ нихъ покладали „трагарѣ“ рѝжниѝ паки съ товарами, зъ другихъ выладувували и складали ихъ або таки заразъ на березѣ, або на надъѣзджаючиѝ возы. Бѣганина, крики, туркотъ возѝвъ — мовь на ярмарку.

А що то за рѝжный нарѝдъ; що за уборы всѣякиѝ! Дивись хоть и до вечера, та не надивишь ся! Такъ тобѣ передъ очима мовь муравлѣ звиваютъ ся! Сказано — кождый дбає про себе, про своє дѣло, кождый хоче придбати — сей хлѣба, сей грошей. Ставъ Панько и дивитъ ся на сю комедію. А тутъ наляканѝ дѣточки жебонятъ: „тату ѣсти! тату дайте хлѣба!“ Охъ! Господи! Серце пукає Гандзи, — дивитъ ся и сама голодна, на своихъ голодныхъ дѣточокъ а не маєимъ що дати. А Панькови то наче камѣнь величезный залягъ груди. Доки ще мавъ грошѣ то такъ не журивъ ся дуже, але теперъ у него анѣ шелюга въ кишени; хоть розступись земле! Перше все мавъ ѝнъ ще надѣю на лучшу будучнѝсть, теперъ розвѣлось все, мовь дымъ въ воздусѣ. Нѣ до дому єму вертати, нѣ дальше ѣхати, нѣ ту не знати що робити! Хоть серце у него болитъ — такъ щожь? То не ось на другѝмъ, третѝмъ селѣ, за день, два днѣ и зайдешь пѣшки до дому. То далеко, далеко! а туга єму велика!

Добре то оденъ зѝ св. отцѣвъ каже: „Чоловѣкъ на чужинѣ тяжко болѣє и сердечно бажає вернутись до рѝднѣ, бо тяжка єму чужина.“ И то правда, велика правда! Сего нѣкто не заперечитъ! А ще нашь нарѝдъ рускiй, що такъ щиро любитъ свою земленьку святу, за котру не мало вже крови пролявъ — якъ то тяжко єму жити на чужинѣ. О! бо та земленька наша, хоть она убога але мила и дорога, бо своя рѝдна! Кожда грудочка єи пересякла кровію батькѝвъ и дѣдѝвъ нашихъ. Тому то и такъ дорожимо ся нею! И Панькови прийшло се на гадку. Та прийшло але коли! Въ дома ще будучи, въ Иванѝвцѣ, чувъ ѝнъ тамъ науку неразъ въ церквѣ о тѝмъ, якъ то мы повиннѝ любити и цѣнити землю рѝдну, однакъ то було єму байдуже! Теперъ — теперъ ѝнъ пѝзнавъ сю велику и истинну правду! Теперъ ѝнъ пѝзнавъ, коли на чужинѣ, безъ шелюга въ кишени, межи чужими людьми, въ такѝмъ великѝмъ мѣстѣ опинивсь! Горе и горе!

VIII.

Поратунокъ.

Було вже майже полудне, а нашѝ бѣдняки, т. є. Панько, Гандзя и дѣти, все ще стояли надъ моремъ, не знаючи що зробити съ собою. Але добре то наша пословиця каже: „Де потреба найбѝльша, тамъ помѝчь найблизша.“ Пѝславъ Господь Всевишнiй помѝчь Панькови въ єго горю превеликѝмъ. Якiйсь невеличкого росту панокъ проходжувавъ ся по надъ берегъ моря. Тутъ мушу сказати, що бувъ се властитель корабля, що мавъ ѝдплывати до Америки. Выладовали зъ него велике число пакъ съ циґарами кручеными, а зъ ѝдси набравъ сей корабель зновъ инши товары, и мавъ незадовго ѝтѣхати въ далеку подорожь. Панокъ сей давно вже вздрѣвъ тыхъ бѣдныхъ людей и догадавсь, що то якiйсь зъ далека чоловѣкъ, що ѣде до Америки. Приступивъ панокъ до Панька и пытає: „А куды вамъ дорога?“ Зачувши голосъ рѝдного слова зрадѣвъ Панько дуже. Зрадѣвъ, бо розкаже, якъ то нещастье єго подибало. И розповѣвъ всё въ коротцѣ. Панокъ выслухавъ и каже: „Схочете, то я ѝдошлю васъ кораблемъ до Америки, до моєи фабрики циґаръ. Тамъ будете дѝставали платню и харчь. Жити можна не согѝршь. Але робити треба совѣстно, а бѝльше то вже розповѣсть вамь мѝи директоръ фабрики. Ну — щожь чоловѣче — ѣдете, нѣ? Панько зъ радости кликнувъ: ѣду, ѣду, и хотѣвъ свого добродѣя уцѣловати въ руки, сей ѝтвернувсь скоро, прикликавъ одного зъ робѝтникѝвъ и розказавъ: „Всю родину погодувати и завести до моєи фабрики до „Нев-Йоркъ.“ Ось мѝи розказъ до директора. И подавъ якусь записану картку робѝтникови. Сей запровадивъ цѣлу родину Панькову до лодки и перевѣзъ ихъ на корабель.

IX.

За море.

Яка була ся подорожь, не буду тутъ описувати, бо подорожь морска майже завсѣгда буває однакова. Вода, и вода бѝлшь нѣчо не узришь. Хороба морска мучила нашу родину черезъ кѝлька дней, потѝмъ се перейшло а небавомъ корабель щасливо завитавъ до берега „Нового свѣта.“ Картка, що ю давъ бувъ той „панокъ“ Панькови, послужила єму за доброго провѝдника. Що то може кусникъ паперу а ще якъ на нѣмъ пише яка знатна особа.

X.

Въ фабрицѣ тютюну.

Той кусникъ паперу запровадивъ нашого Панька до фабрики тютюну. Що то за величезнѝ будѝвлѣ! Здає ся тобѣ, що десь то и безъ кѝнця и безъ початку ся будѝвля. А що тамъ людей усякихъ! Господи! И не проглянешь! Се всё робѝтники фабричнѝ. Стоятъ при столахъ довжезныхъ и звиваютъ листье тютюну на циґара. А що то за листье! И у насъ плекаютъ тютюнъ, але що то за тютюнъ въ порѝвнаню до тамтого! Ну! правда, та се Америка. А тѝ робѝтники, то такожь якiсь не такiѝ люде, якъ нашѝ. Страшнѝ зарослѝ якiсь! А такъ то швидко, они роблятъ тѝ циґара, що трудно и надивитись! Директоръ фабрики, се справдешнiй якiйсь Нѣмецъ. Панько єму се и те говоритъ а ѝнъ вамъ и словечка не розбере. Однакъ карточка и ту помогла. Кликнувъ директоръ одного робѝтника, сей прибѣгъ, а що Панько говоривъ по руски, то сей повторивъ се директорови по своєму, по нѣмецки. Такъ и порозумѣлись. Дѝставъ Панько кѝмнатку на пѝддашу старого фабричного будинку, дѝставъ старѝ якiсь посуды т. є. лѝжко, столикъ, постѣль, коновки на воду, два желѣзнѝ горшки, бляшану миску и пять бляшаныхъ ложокъ. Другiй робѝтникъ принѣсъ шѣсть бохончикѝвъ хлѣба, крупъ, збанокъ молока и троха вугля въ мѣшку. Се припало Панькови за три днѣ, яко плата. Такъ мавъ ѝнъ що три дни дѝставати. „А славажь Тобѣ Господи милосердный за сю ласку — скликнула Гандзя — ще не погинемо зъ голоду. Клякла Гандзя въ кѝмнатцѣ зложила руки и горячо молилась до Всевышнёго! Потѝмъ зварила молочной кашѣ и погодувала дѣтей голодныхъ. Такъ смачну страву ѣли они першiй разъ въ житю. Попоѣли, ще разъ подякували Богу за ратунокъ и поклались спочивати. Дѣти на постели, Панько и Гандзя на земли. Треба спочити, бо на другiй день мавъ вже бути Панько

въ фабрицѣ. Змученй, покрѣпившись теплою стравою и надѣєю на будучнôсть лучшу вскорѣ позасипляли.

Зôйшовше сонце застало вже Панька у фабрицѣ. Старшій, бородатый съ величезными вусами робôтникъ, показувавъ Панькови єго роботу. Не велика се була штука, але якъ для кого. Панько, що ще того нѣколи и на очи не бачивъ, не мôгъ сего зразу розôбрати, якъ оно тамъ має складатись! Але що то чоловѣкъ не докаже коли муситъ! А народна пословиця добре каже: „Не святî горшки лѣплятъ.“ И нашъ Панько промучивсь оденъ день, два, три, и тамъ за тыждень чи за два, робивъ вже досить скоро и складно свою роботу. Межи робôтниками Нѣмцями було кôлька Чехôвъ, а оденъ навѣтъ якійсь Русинъ зъ Галичини. Съ тымъ то и познакомився нашъ Панько найскорше. Що съ Нѣмцями, то бувъ все здалека, Се — каже було — дивнî люде сî Нѣмцѣ, заговоритъ до тебе, такъ христіянскій чоловѣкъ сего и не второнає, що се ôнъ розказує. А кажи ты єму що — такъ и ôнъ не розбере сего. Отъ такій дивный се нарôдъ сî Нѣмцѣ. Нѣ ты єго, нѣ ôнъ тебе незрозумѣє. Такъ проминуло Панькови кôлька мѣсяцѣвъ въ фабрицѣ.

XI.

Жаль — за пôзно.

Все бы було Панькови не согôршь, коли тяжко єму привикнути до такого житя. Ôнъ родився прецѣнь не до такои роботи не до такого житя. Прійде було вечеромъ зъ фабрики до хатины своєй, чорный, змученый, обпорошеный, що ледви можь го пôзнати. Сяде на лавѣ чи тамъ де, дивитъ ся на свою Гандзю, на свои дѣточки довго-предовго, и — нѣчо не каже. Спустивъ голову и — думає. Бѣдный Панько. А и Гандзя тожь за тыхъ кôлька мѣсяцѣвъ, такъ змѣнилась, що никтобъ єй не спôзнавъ. Грижа, недостатки, туга напосѣлись на свою жертву — на Гандзю. Панько видитъ, ôнъ сему причина, такъ щожь теперъ порадитъ! Ôнъ видитъ що жѣнка єго добуває вже послѣдныхъ силъ зъ себе, щобы обôйти дѣти и Панька. Спустивъ голову — и.... и заплакавъ. Покотились рѣснî слёзы, по зарослôмъ, чорнôмъ лици Панька. Молодшихъ двоє дѣтей такъ и притулились до тата, а найстаршій сидитъ на коновцѣ та вечеряє сухій хлѣбъ съ цибулею. Сей найстаршій хлопецъ то вже помôчь для батька, вже заробляє у фабрицѣ по кôлька крайцарôвъ на день. Приучуєсь при татови. Ще и мале и не сильне, а вже знати слѣды працѣ и не достаткôвъ на єго лици. Жаль батькови и матери и превеликій за нимъ; але щожь? Такъ муситъ бути. Добре що хоть кôлька крайцарôвъ заробитъ малый.

Почала Гандзя потѣшати Панька, вговорює сердечна, щобъ не гризъ ся, а самôй такъ и серце зъ болю о мало що не пукне. Трохи якось повеселѣйшавъ бѣдняка Панько. Дивитъ ся, дивитъ довго на ню, дивитъ ся на свои дѣти и такъ, якъ сидѣвъ на низенькôй постели, такъ и кинувсь передъ Гандзю на колѣна, сплакнувъ говорячи: „Даруй, прости менѣ моя жѣнко! Я провинивъ, я єсмь причиною твоєй недолѣ и недолѣ нашихъ дѣтей. Теперъ виджу, що ты правду менѣ говорила. Кобы я теперъ бувъ въ рôднôмъ краю, въ рôднôмъ селѣ, въ Иванôвцѣ! Боже! Але щожь? Теперъ жаль — але за пôзно! Гандзе! Гандзе! Даруй, прости менѣ, и не памятай менѣ сей великой провины!“ Гандзя, хоть и сама плаче, а втихомирює Панька. Подала, що тамъ ще мала на вечерю; а по вечерѣ помолившись Богу, поукладала бѣдна жѣнка дѣтей спати, а потому и сама въ недовзѣ заснула.

(Конецъ буде.)

ДОПИСЬ.

(Зъ Ясельского).

Читаю въ нашôмъ любôмъ „Посланнику“ всякî краснî оповѣданя а и богато вѣстей зъ краю, зъ селъ нашихъ, якъ где жиютъ чи зле, чи добре и чому оно такъ. Тоже позвольте, коли и я за нашу Опарôвку задумавъ дещо злого а бôльше доброго, но не для хвальбы, въ „Посланнику“ написати. Опарôвка, се имя рôднои моєи оселѣ, сѣльце маленьке бо всего съ Поляками бодай чи бôльше якъ 80 нумерôвъ, лежитъ въ Ясельскôмъ повѣтѣ на окраинахъ нашои Руси, довкола оточене Поляками. До недавна село тоє було дуже занедбане. Рôжнî волоцюги постягали ся до него и черезъ нихъ уходило за злодѣйске и піяцке. Священникъ доѣздивъ черезъ кôлькадесять рокôвъ зъ недалекого але дуже неприступного сусѣдства. Ажь коли зъ 10 рокôвъ тому назадъ обновивши якъ такъ церковцю задумали мы за всяку цѣну поставити хату для отця духовного и старати ся о него для себе. Съ бѣдою тоє удало ся и съ весною р. 1886 коли то вся природа до житя будила ся, и мы повитали свого власного священника О. А. Пр. Почала ся праця, праця горяча коло рôлѣ душь нашихъ. За вôсѣмъ лѣтъ єго щирыхъ заходôвъ злодѣѣ цѣлкомъ зъ Опарôвки зникли, за ними піяки и неробы а на то мѣсце братство св. тверезости заложене 1890 р. числитъ днесъ 112 членôвъ. Есть оно ôтдане минувшого року пôдъ покровъ Преч. Дѣвы Богоматери и св. равноап. князя Владиміра а дорôчно въ день 1. Августа въ память крещенія Руси и мы святкуємо братскимъ Богослуженіемъ и ôтновляємо обѣты.

За теперѣшного О. душпастыря грунтъ засѣяный попередникомъ управляєсь дальше. Въ коршмѣ а и въ цѣлôмъ селѣ жида не стало, сидитъ честный братъ господаръ. До новозаложеноі читальнѣ въ зимѣ збирає ся потроха цѣкавыхъ, щобы послухати, що чувати въ свѣтѣ, або якои повѣстки або зъ наукъ рôжныхъ цѣкавого, о чѣмъ намъ нашь О. духовный читає и розповѣдає. Читаємо декотрî, що мы самî ся навчили при помочи ОО. духовныхъ. книжочки мисійнî, Посланника, книжочки Просвѣты и всякî другî. Заложили мы Крамничку и маємо всяке найпотрѣбнѣйше въ дома, не потрѣбуємо бѣгати до мѣста. И такъ то пôдъ опѣкою доброго нашого душпастыря бѣдуємо, бо мы съ малыми выѣмками господарѣ на 2 або и менше моргахъ, жиємо лишь зъ зарôбку въ дооколичныхъ дворахъ, але бѣдуємо чесно и змагаємо ся, щобы спростати у всѣмъ дооколичнымъ Полякамъ а Русынами гордимо ся бути, мовы рôднои и обряда доси не покинули и при Божôй помочи вже до вѣка не покинемо. А теперъ то задумуємо, але ще по тихоньки, на хвалу Бога а въ нашь хосень духовный, фонды

на церковцю збирати, щобы поволи — поволи съ лѣтами на мѣсце непоказьнои нашои деревлянои красшій дôмъ Божій, Ему гôднѣйшій побудовати. Кобы лише ласка Божа и дальше була съ нами а и провôдъ добрый!

В. В.

членъ братства, читальнѣ, заряду крамницѣ, рады громадскои и „Просвѣты“, господаръ въ Опарôвцѣ.

ВѢДОМОСТИ.

— **Зъ причины** печатаня „Руского Амвона“ Библіотеки проповѣдей (выпускъ первый) и подвôйного числа „Книжочокъ мисійныхъ“ не моглисмо для незмѣрного занятія выдати „Посланника“ въ свôй часъ и длятого число тое выходитъ яко подвôйне и на сей разъ безъ „Лѣтописи.“ „Календаръ Посланника“ начавъ вже печататись и просимо о численнй замовленя. До нового року єще далеко чимъ пôзнѣйше ôнъ выйде, тымъ буде красшій. На нынѣшнй тяжкй и сумнй часы буде часть гумористична незвычайно богато заосмотрена и чого єще не бувало — гумористика илюстрована. Кто схоче получити „Календарь Посланника“ на р. 1896 муситъ еще вчасно замовити.

— **Цѣлею нашихъ „Книжочокъ мис.“** єсть, щобысьмо за ихъ помочію здѣлали нашй пречудній церковній Богослуженія приступными для народа, словомъ здѣлали ихъ — всенародными. И такъ умѣстилисмо вже въ книжочкахъ нашихъ Параклисъ (число тое вычерпане и выйде повторно); дальше Вечерню и Утреню (ч. 10 и 11 рокъ 1894 — сй числа можна єще получити); теперь умѣстилисмо въ Книжочкахъ Парастасъ и Чинъ погребенія. Въ той способôъ зможе всякій брати участь въ тôмъ трогательнôмъ а такъ прекраснôмъ богослуженію. Парастасъ вразъ съ похорономъ займивъ намъ два числа а именно ч. 9 и 10 и тй числа выйшли вже разомъ и зôстали розбсланй. Для догôдности казалисьмо ихъ разомъ оправити а такôй оденъ переплетеный примѣрникъ стоитъ 15 кр. Получити можна въ Редакціи „Посланника.“

— **Почитатель діявола.** Оденъ италіяньскій професоръ Кардучі написавъ имнъ похвальный въ честь — діявола. Не входимо въ тое, чи тамъ у того переученого недоука всѣ въ дома, показуєсь тôлько зъ того, що чоловѣкъ конечно въ щось муситъ вѣрити. Єсли не вѣритъ въ Бога, то вѣритъ въ діявола а бодай хоть въ сни та дни феральнй.

— **Для сирôтъ.** Дѣвчина ôтъ 12 лѣтъ почавши знайде добре умѣщенье въ М. П. Баландюка пѣвця церковного въ Долгôмъ почта Моршинъ. Сирота по пѣвцяхъ церковныхъ або донька убогихъ пѣвцѣвъ має першеньство; єсли окажесь доброю, буде принятою за свою. Вымагаєсь двѣ — три пары бѣля и одѣжь бодай на початокъ.

— **Оденъ зъ рускихъ священникôвъ** въ захôднôй Галичинѣ замовивъ для своихъ парохіянъ въ нашôй печатни рускй Молитвы щоденнй выпечатанй латинською азбукою. Парохіяне тй не уживаютъ цѣлкомъ руского языка въ розговорѣ и въ школѣ єго не учатъ ся. Щобы ихъ придержати при обрядѣ, було конечнымъ здѣлати имъ таке уступство. Молитвы тй получити можна у насъ по цѣнѣ 1 кр., сотка 80 кр.

— **Львôвскй злодѣе** окрали касарню войскову при котрой стоявъ жовнярь на вартѣ. Здає ся, що булибы може и варту украли, колибы она имъ на що була придалась!....

— **Нечуванй рѣчи.** Якійсь Американецъ вынайшовъ лямпу въ котрôй мѣститъ ся пѣсокъ и два дроты. Пѣсокъ той змѣшаный съ якимсь квасомъ вытворює електричне свѣтло дуже сильне а при тôмъ незвычайно дешево, бо лямпа така може свѣтитись 6 тысячь годинъ за 70 феникôвъ, отже майже дармо. Булобы се для бѣдныхъ людей велике добродѣйство.

— **Уцтивôсть** невѣстъ и мущинъ загадавъ оденъ богатый чоловѣкъ въ Америцѣ выпрубовати. Въ той цѣли взявъ шѣсть мѣшочкôвъ и до кождого вложивъ бôльшу квоту грошей вразъ съ картинкою съ своимъ назвискомъ и розкинувъ ихъ по мѣстѣ. По уплывѣ однои добы звернено єму 5 мѣшкôвъ, котрй знайшли невѣсты; шестый пропавъ и сей знайшовъ мущина. Такъ було въ Америцѣ. У насъ здаєсь не здыбавъ-бы ся нѣ съ однымъ мѣшочкомъ и справа уцтивости не булабы рѣшеною.

— **Домы зô шкла** ставляютъ вже въ Америцѣ. Роблятъ тафлѣ зô шкла, выдымуютъ якъ бутлѣ и сполучаютъ ихъ цементомъ. Домы такй выглядаютъ дуже хорошо.

Братскій Союзъ.*)

Выказъ членôвъ „Б. Союза:“ 11. В. Венгриновичь сотр. Опарôвцѣ; 12. І. Лопачиньскій Пôдсоснôвъ; 13. Ѳ. Рѣпецкій Самбôръ; 14. К. Чеховичь Крылошанинъ Перемышль; 15. І. Савчинъ катихитъ Перемышль; 16. П. Мицковскій Пробожна; 17. І. Дурбакъ Увсье; 18. Е. Пелехъ Бонаровка; 19. А. Джулыньскій Романовъ; 20. М. Ладыжиньскій Береска; 21. І. Бѣржаньскій Лисятичи; 22. И. Домбчевскій Дарахôвъ; 23. Ю. Дрогомирецкій зъ Яргорова; 24. І. Левицкій зъ Молодятына.

(Дальше буде.)

СМѢХЪ и ПРАВДА.

Якъ тутъ не журитись!...

„Овъ?!... А то що вамъ такого,
„— Скажѣтъ менѣ милый друже?...
„Чомъ вы нынѣ такъ сумніи
„И маркотнй чогось дуже?...“

Такъ кумъ кума о причину
Смутку — горя ся питає,
На що знова кумъ кумови
Ось въ той способôъôтвѣчає:

„„Охъ якжежь ми не журитись,
„„Якжежь тутъ не сумовати,

*) Въ „Душпастырѣ“ ч. 16 пôднесено, що колибы приступили до „Б. Союза“ всѣ священники и було 2000 членôвъ, тягаръ плаченя по 1 коронѣ бувъ-бы дуже великій, позаякъ рôчно 60—80 священникôвъ умирає. Нема найменшои обавы, щобы було тôлько членôвъ, та и многимъ старшимъ вдôвцямъ бездѣтнымъ не розходитъ ся о запомогу грошеву для своєй родины, якъ радше о лепту милосердія и о св. литургіи за упокой своєй души. Сежь рôвнає ся найкрасшôй фундаціи літургійнôй!

„„Тажь небавомъ въ моєй хатѣ
„„Не знайде ся вже горняти....

„„Усьо тоє десь такъ иде,
„„Якъ та вода на потокахъ,
„„Ще не взглянешь, а вже нема,
„„Тôлько вдаришь ся по бокахъ...

„„Отъ и нынѣ жѣнка знова
„„Новѣсеньке горня збила,
„„— Тоє саме, що то вчера
„„Съ ваповъ въ Скалатѣ купила...

„„Та кобы то тôлько одно,
„„Та тôлько днесь такъ було,
„„Та ще булабы дурниця,
„„Онобъ скоро ся забуло...

„„А то вамъ вже лѣтъ дваиайцятъ
„„Якъ таке ся вырабляє,
„„Годѣ горшкôвъ настарчити,
„„Такъ то драньтье ся минає....“

Выслухавши кумъ всё тоє,
Сплюнувъ тôлько тай такъ каже:
„Иги куме!... Тôлькобъ лиха
„Що черепье тоє враже

„Розôбье ся.... я бо думавъ
„Що яка нечиста сила
„Вамъ незнати що здѣлала
„А то жѣнка — горня збила!...

„Фе, встыдайтесь кумцю любый
„За дурницевъ банувати,
„А чижь то вже на ярмарку
„Не дôстанете горняти?....“

„„Ба!... То правда що дôстану,
„„Но вамъ такой зле здає ся
„„Що не треба банувати
„„Коли горнецъ розôбє ся....

„„Божь и якъ ту скажѣтъ менѣ
„„Чоловѣкъ жалѣть не має:
„„Наколи всѣ горшки жѣнка
„„Вже о лобъ мôй розбиває?...““

Ѳ. Ювеналичъ.

Вѣстникъ для дякôвъ.

Игнатій Полотнюкъ управитель хору катедрального въ Станиславовѣ ôткрывае зъ 1. Жовтнемъ с. р. бôльшій курсъ науки дякôвства спѣву нотного и початки музики, котрый буде тревати 8—10 мѣсяцѣвъ для кандидатôвъ дякôвскихъ а 2—3 мѣсяцѣ для дякôвъ, котрй мають замѣръ приготовитись и зложити испытъ дякôвскій. Зголошеня листомъ або лично. Условія якъ попередныхъ лѣтъ.

Подаю до загальнои вѣдомости, що на пôдставѣ рѣшеня Всесв. Митр. Консисторіи въ Львовѣ зъ дня 13. Липня року 1890 ч. 4050 розпочинаю съ днемъ 13. Октовріа 1895 курсъ науки дякôвства и спѣву хорального при церквѣ въ Зборовѣ. О условіяхъ принятія могутъ интересованй довѣдатись листовно у пôдписаного залучаючи марку почтову на 5 кр. Т. Янишевскій, управитель науки пѣнія церковного въ Зборовѣ. (Почта и стація колієва въ мѣсци.)

„**Дякôвскій Гласъ**“ стане съ днемъ 1. Жовтня выходити въ Станиславовѣ. Газета дякôвска єсть конечне потрѣбна для пôддержованя якъ для розвитку дякôвскихъ товариствъ, такъ и для дякôвскои справы — однакъ мимо найлутшой волѣ одиниць она не буде въ силѣ удержатись, єсли єѣ загалъ дякôвъ такъ морально якъ и матеріяльно не буде пôддержувати. Предплату въ квотѣ 1 зл. належитъ присылати на руки пôдписаного Игнатія Полотнюка управителя хору катедрального въ Станиславовѣ.

ЖИТІЯ СВЯТЫХЪ

въ звязи историчнôй черезъ Дра Іосифа Мѣльницкого, совѣтника Митроп. Консисторіи и вицеректора Семинаріи.

Дѣло вычерпуюче годъ церковный, ôтличене архіепископскимъ одобреніемъ и препорученіемъ.

ПЕРВЫЙ ТОМЪ обнимає 882 сторôнъ въ велику осмину. Цѣна 4 зл. р. Съ почтовою рекомендованою посылкою 4 зл. р. 25 цт. Можна дôстати еще поодинокій выпуски сего тому. Первыйовыпускъ, I. и II. кн. „Времена ôтъ сотворенія міра до 117. г. еры поспольнои. Сторôнъ 336. Цѣна 1 зл. 50 цт. Съ пересылкю почтовою 1 зл. 60 цт. Второый выпускъ, III. кн. „Геройскій вѣкъ церкви Христовои“ Сторôнъ 330. Цѣна 1 зл. р. 50 цт. Съ почт. пересылковъ 1 зл. р. 60 цт. Третій выпускъ. IV. кн. „Вѣкъ св. вел. царей Константина и его матери Елины. Побѣда христіаньства въ государствѣ римскôмъ.“ Сторôнъ 216. Цѣна 1 зл. р. Съ пересылковъ почтовою 1 зл. 5 цт.

ВТОРЫЙ ТОМЪ обнимає высше трицяти великихъ листôвъ друку. Роскладає ся на три книжки. Пята кн.: „Преподобніи отцѣ и матери въ IV. вѣцѣ и въ первôй половинѣ V. вѣку.“ Шеста кн.: „Святіи въ лѣтахъ 450—692.“ Сема кн.: „Святіи вѣнчаній въ оборонѣ священыхъ образôвъ и подвижники единьства церковного.“ Въ додатку слѣдують кромѣ списôвъ историчныхъ списы указательніи именъ въ порядку азбучнôмъ и календарнôмъ. Цѣна книгарска того тому 3 зл. безъ пересылки. Съ пересылкою 3 зл. 15 цт. Замовленя и пренумерата найпростѣйше посылаются переказомъ пôдъ адресою:

„До Выдавництва ЖИТІЙ СВЯТЫХЪ Дра Іос. Мѣльницкого во Львовѣ, ул. Коперника ч. 36.“

Ôтъ тогоже автора можна дôстати граматику старославяньского языка за 1 зл., съ пересылкою почтовою за 1 зл. 10 цт.

Рôкъ основанія
1875.

Друкарня, стереотипія, експедиція накладôвъ
И ФАБРИКА МѢШКôВЪ ПАПЕРОВЫХЪ
С. Ф. ПІОНТКЕВИЧА
въ посесіи
Н. ДЖУЛЫНЬСКОГО
въ ПЕРЕМЫШЛИ, ул. ВОДНА ч. 10.
поручає найдешевше
ДРУКИ ПАРОХІЯЛЬНЇ
на добрôмъ папери, по слѣдующихъ цѣнахъ:

Метрика рожденныхъ, лібра	. . . .	45 кр.
„ вѣнчаныхъ „	. . . .	45 „
„ усопшихъ „	. . . .	45 „
Свѣдоцтва крещенія „	. . . .	35 „
„ вѣнчанія „	. . . .	35 „
„ оповѣдей „	. . . .	35 „
„ смерти „	. . . .	35 „
Книга оповѣдей „	. . . .	45 „
Записникъ живыхъ „	. . . .	45 „

При замовленю належитъ долучити на оплату почты. Высилає ся тôлько за попереднымъ надôсланьемъ належитости або за послѣплатою.

Замовляти найдогôднѣйще картою кореспонденційною або на ôттинку переказу почтового. На желаніе высилаємо книги вже оправнї и перешитї.

Всякій иншій замовленя якъ брошуры, цѣнники, білъеты, молитвословы, ноты, образки кольоровї, плякати, запрошеня програмы и пр. выконуютъ ся по дуже умѣреныхъ цѣнахъ.

Рускій Амвонъ
Библіотека проповѣдей
выходитъ триаркушевыми зошитами кождого мѣсяця.
Цѣна зошита 30 кр.
Предплачувати можна на довольну скôлькôсть зошитôвъ.
ВЫПУСКЪ ПЕРВЫЙ ВЖЕ ВЫЙШОВЪ
и на желаніе посылаємъ на оказъ.
Свящ. Л. ДЖУЛЫНЬСКІЙ
Редакторъ „Рускаго Амвона“
Лашшинъ п. Бережаны.

ПАРАСТАСЪ
и Чинъ погребенія
мѣститъ ся въ „Книжочцѣ мисійной ч. 9 и 10 с. р.
Цѣна въ оправѣ 15 кр.
ПОЛУЧИТИ МОЖНА ВЪ РЕДАКЦІИ
„Посланника“.

Ôтвѣч. Редакторъ **Н. Джулыньскій.** Зъ печатнѣ С. Ф. Піонткевича въ Перемышли.